

وزارت جهاد کشاورزی
سازمان تحقیقات، آموزش و ترویج کشاورزی
معاونت ترویج

ارزش غذایی سورگوم علوفه‌ای و استفاده از آن در تغذیه دام

نویسندگان:

حسین غلامی، مهدی امیرصادقی

۱۳۹۷

سرشناسه	غلامی، حسین، ۱۳۴۳ -
عنوان و نام پدیدآور	ارزش غذایی سورگوم علوفه ای و استفاده از آن در تغذیه دام/ حسین غلامی، مهدی امیرصادقی؛ ویراستار ترویجی فرانک صحرایی، حسام الدین غلامی؛ ویراستار ادبی محمد یوسفی؛ سر ویراستار وجیهه سادات فاطمی؛ تهیه شده در مؤسسه تحقیقات علوم دامی کشور، دفتر شبکه دانش و رسانه های ترویجی.
مشخصات نشر	کرج: سازمان تحقیقات، آموزش و ترویج کشاورزی، معاونت ترویج، نشر آموزش کشاورزی، ۱۳۹۷.
مشخصات ظاهری	۶۰ص.
شابک	۹۷۸-۹۶۴-۵۲۰-۴۴۷-۹
وضعیت فهرست نویسی	فیا
موضوع	ذرت خوشه ای
موضوع	Sorghum
موضوع	علوفه
موضوع	Forage plants
موضوع	حیوان ها - خوراک رسانی
موضوع	Animal feeding
شناسه افزوده	امیرصادقی، مهدی، ۱۳۵۸ -
شناسه افزوده	مؤسسه تحقیقات علوم دامی کشور، دفتر شبکه دانش و رسانه های ترویجی
شناسه افزوده	سازمان تحقیقات، آموزش و ترویج کشاورزی، معاونت ترویج، نشر آموزش کشاورزی
رشته تحصیلی	SB۱۹۱/۵۴ غ ۱۳۹۷
رده بندی	۶۳۳/۱۷۴
شماره کتابت	۵۲۹۳

ISBN:978-964-520-447-9

شابک: ۹۷۸-۹۶۴-۵۲۰-۴۴۷-۹

عنوان: ارزش غذایی سورگوم علوفه ای و استفاده از آن در تغذیه دام
نویسندگان: حسین غلامی، مهدی امیرصادقی
ویراستار ترویجی: فرانک صحرایی، حسام الدین غلامی
مدیر داخلی: شیوا پارسانیک
ویراستار ادبی: محمد یوسفی
سر ویراستار: وجیهه سادات فاطمی
تهیه شده در: مؤسسه تحقیقات علوم دامی کشور، دفتر شبکه دانش و رسانه های ترویجی
ناشر: نشر آموزش کشاورزی
شمارگان: ۲۵۰۰ جلد
نوبت چاپ: اول، ۱۳۹۷
قیمت: رایگان
مسئولیت صحت مطالب با نویسندگان است.

شماره ثبت در مرکز فناوری اطلاعات و اطلاع رسانی کشاورزی ۵۴۱۰۸
 به تاریخ ۱۴/ ۵/ ۹۷ است.

نشانی: تهران- بزرگراه شهید چمران- خیابان یمن، پلاک ۱ و ۲، معاونت ترویج،

ص. پ. ۱۹۳۹۵-۱۱۱۳

تلفکس: ۲۱-۲۲۴۱۳۹۲۳

فهرست

۷	مقدمه
۹	معرفی گیاه سورگوم
۱۳	خاک مناسب کشت سورگوم
۱۶	آب لازم برای تولید سورگوم
۱۶	دما مناسب برای تولید سورگوم
۱۷	تغذیه شیمیایی و ارزش غذایی سورگوم
۲۳	گونه‌های سورگوم برای تهیه سیلو
۲۴	سورگوم‌ها در روان‌ساز
۲۶	مشخصات کلی واریته‌های بدرب قهوه‌ای (BMR)
۳۳	عوامل مؤثر بر مقدار تولید علوفه
۳۵	هیبریدهای سورگوم‌های علوفه‌ای
۳۶	اثرات تغذیه با سورگوم بر عملکرد دام
۳۸	تغذیه گاوهای شیرده و گوساله‌ها با سورگوم
۴۵	تغذیه گوسفند و بز با سورگوم
۴۶	کاه و کلش سورگوم
۴۷	عوامل ضدتغذیه‌ای در سورگوم
۱۴	نتایج کاربردی تحقیقات سورگوم
۵۶	علل استفاده نکردن از سورگوم در ایران
۵۸	جمع‌بندی

مقدمه

امروزه تغذیه حدود ۷۰ درصد هزینه‌های تولیدات دامی را شامل می‌شود. به همین دلیل، تأمین مواد خوراکی برای دام‌ها و همچنین تولید فراورده‌های دامی مانند شیر و گوشت، دغدغه اصلی مسئولان و تولیدکنندگان بخش کشاورزی است. از طرفی، با توجه به اینکه کشور ایران دارای اقلیم خشک و نیمه خشک است و با پدیده کم‌آبی مواجه است، توجه به منابع جدید علوفه‌ای مقاوم در برابر خشکی و نیز افزایش بهره‌وری آب و خاک در فهرست اهداف بلندمدت وزارت جهاد کشاورزی قرار گرفته است. به این منظور، با توجه به نیاز آبی فراوان ذرت علوفه‌ای، سورگوم علوفه‌ای، دان‌های گیاهان مناسبی هستند که می‌توان آن‌ها را در برنامه‌ریزی‌های کشت قرار داد و به‌اشکال متفاوت در تغذیه دام‌ها به کار برد. سورگوم با توجه به فصل رشد محدود در کشور، می‌تواند به‌صورت سیلوشده در جیره دام‌های شیری و پرواری استفاده شود و بخشی از نیاز به علوفه یا سیلاژ موردنیاز دام‌ها را تأمین کند. در ایران با اینکه حدود سی سال است تحقیق و توسعه در زمینه استفاده از ارقام سورگوم علوفه‌ای و سیلاژ

(سیلوشده) آن در جیره غذایی دام کشور شروع شده، استفاده از آن مانند ذرت مرسوم نیست. در این نشریه می‌کوشیم با استفاده از منابع و داده‌های منتشرشده در ایران و جهان، ضمن تبیین ارزش غذایی سورگوم عوامل مؤثر بر آن، علل استفاده نکردن از این گیاه را بررسی کنیم.